

Fűben, fában van az orvosság

A Nevelési Tudásdepó projekt helye a közoktatás-fejlesztési stratégiában, különös tekintettel az innovációs potenciál fejlesztésének lehetőségei a nem formális és informális képzés területén

TÁMOP 3.2.4

TARTALOMJEGYZÉK

I. A programfüzet alapadatai	3
II. Hasznos tudnivalók a tanuláshoz. A haladás rendszere, cél, időtartam, kompetenciák	5
III. A program tartalma. A modulok részletezése, időigénye	7
IV. A program tananyaga	8
IV.1. Modul: Mi a gyógynövény? Természeti ismeretek, babonák	9
Tanulási feladat. Megismerés, tapasztalat gyűjtése	10
A tananyag részletes bemutatása	10
Értékelés	11
IV.2. Modul: Kirándulás a gyűjtés vagy feldolgozás, esetleg forgalmazás helyszínére (adott körülményeknek megfelelően)	13
Lássunk, ismerkedjünk, tapasztaljunk!	13
A tananyag részletes bemutatása	13
Tanulói önértékelés, tanári értékelés	14
IV.3. Modul: Irány a természet!	13
IV. 4. Filmrészlet megtekintése	14
Értékelés, önértékelés	16
V. A program záró értékelése. Elméleti tanulságok tanulók és tanárok, résztvevők közreműködésével	17
Zárásként játék, mely lényegében a tanult ismereteket tartalmazza	18
I. Függelék	
Szakirodalom jegyzék, a felhasznált nyomtatott és digitális anyagok, adatbázisok, linkek	19
II. Függelék	
Eszközök, kellékek	23

I. A PROGRAMFÜZET ALAPADATAI

A program megnevezése: Fűben, fában van az orvosság

A fejlesztő team tagjai: Török Miklósné

A program célja:

A program sikeres befejezése után a hallgató legyen képes konkrét tevékenységek elvégzésére, szerezzen jártasságot az elérhető nyomtatott és digitális eszközök használatában, stb. Például ismerje fel a leggyakoribb gyógynövényeket természetes élőhelyükön legalább a jártasság szintjén, tudja, hogy gyógyszer készül belőlük, hogy többnyire védett növények. Tudja, hogyan szerezzen információt a növényi gyógyszerekről tapasztalati úton vagy különféle adatbázisok felkeresésével.

A program időtartama: 30 óra, ebből kb. 10 óra egyéni információkeresés, a többi közös tevékenység.

A program során elsajátítandó kompetenciák (ismeretek, fejlesztett képességek, attitűdök):

A tanuló a program befejezése után:

- Felismerés szintjén tájékozódjon az erdei, mezei és kerti növények között.
- Megnevezés szintjén ismerje a leginkább a köztudatban is élő gyógyszereket, amelyek növényi alapanyagot tartalmaznak.
- Önálló alkalmazás szintjén ismerje a gyógyhatású készítmények használatát, s adott esetben tudja alkalmazni.
- Rendelkezzen minimális (tantervekben megszabott) szinten biológiai ismeretekkel, igazodjon el pl. egy patikában (esetleg segítséggel).
- Önállóan legyen képes meghatározni növényhatározó és más kézikönyvek segítségével a legfontosabb alapanyagokat és készítményeket.
- Legyen képes lista készítésére egy házi patika gyógynövényből készült gyógyszereiről, egyszerű teák, főzetek, krémek elkészítésére.
- Stb.

A programban alkalmazott értékelési módszerek:

Értékelés formája	Program közbeni formatív értékelés, egyéni, csoportos, önértékelés
Értékelés rendszeressége	A program és modulok végén, modul folyamán
Értékelés tartalma	A program, illetve a modul tananyagának feldolgozása, gyakorlati feladatvégzés, esetleg produktum létrehozása

II. HASZNOS TUDNIVALÓK

A program megvalósításában való előrehaladás rendszere:

- A program tananyagát modulokra bontottuk. A modulokra való felbontás alapját a modul során elsajátításra kerülő kompetenciák, ismeretek, motivációs elemek adják. Az egyes modulokon belüli tanulási feladatok a leckéken belüli részcélkitűzések szerint kerültek felosztásra. Minden tanulási feladathoz önellenőrzés, önértékelési, értékelési forma: kérdések, feladatok találhatóak, melyek segítségével a tanuló, illetve a foglalkozás vezetője ellenőrizheti, milyen mértékben sikerült elsajátítania a tanulási feladatban meghatározottakat. A modulok végén, azok tananyagára épülő feladatok találhatóak, melyek segítségével a foglalkozás vezetője ellenőrizni tudja a tanuló előrehaladását a modul célkitűzésére vonatkozóan. A program összegző értékeléssel zárul, melynek segítségével a foglalkozás vezetője komplex módon ellenőrizni tudja, hogy mennyire felelt meg a programban végzett tevékenység a célkitűzéseknek.

A tanulást segítő eszközök:

- Digitális, illetve egyéb oktatástechnikai eszközök alkalmazása.
- Hagyományos könyvtári eszközök
- Interneten elérhető adatbázisok, hasznos linkek.

A program során alkalmazott módszerek (pl.: kooperatív struktúrák, csoportos munka, projekt módszer, párban, egyénileg munkálkodás, stb.): az alkalmazás helye szerint nyári tábor, iskolai könyvtár, patika múzeum vagy patika meglátogatása, lehetőség esetén gyárlátogatás (TEVA-Biogal), filmvetítés, csoportos, páros és egyéni munka.

Piktogramok a tananyagban való előrehaladás segítésére:

Olvassa el figyelmesen, keresse az interneten vagy adatbázisban

Fontos rész

Megértést könnyítő példa

Értékelő kérdések, feladatok

Önállóan vagy csoportosan feldolgozandó feladat

III. A PROGRAM TARTALMA

Modul sor- száma	Témakör, cím	Időtartam (óra)
1.	A program célja: mi a gyógynövény, mire való, hiedelmek és realitás. A természet, amelyben élünk	1,5
2.	Kirándulás egy patikába, tapasztalatszerzés	3
3.	Séta egy botanikus kertben vagy közeli természetvédelmi területen, esetleg erdőben	3
4.	Film a babonákról (pl. részlet a Lúdas Matyiból)	2
5.	Könyvtári foglalkozás, beszámoló a tapasztalatokról	2
6.	Összegző értékelés: mit tanultam... (mit viszek magammal...)?	1

IV. A PROGRAM TANANYAGA

IV.1. Modul: Mi a gyógynövény? Hiedelmek, babonák; A természet körülvész bennünket

Tudnivalók a modul feldolgozásához:

Bevezetés

Ebben a modulban ismerkedünk egymással és a programmal. Információkat gyűjtünk a biológia és az alkalmazott tudományok világából, elkalandozunk egy kis időre a hiedelmek, az emberi butaság évezredes világába. A modul bemutatja nekünk, hogy tudunk önállóan és együtt is kalandozni, egyenként vagy párban hordjuk egy nagy kosárba ismereteinket, levonjuk a tanulságokat. Felhasználjuk a természetet, a gyógyszerészetet, az orvostudomány eredményeit, de megnézzük a szépirodalmi feldolgozásokat, sőt a film világa is teszünk egy kis kitérőt...

A modul elvégzése után a tanuló:

- önálló alkalmazás szintjén ismerje a legnépszerűbb gyógyító növényeket és azok felhasználását
- legyen képes önállóan elvégezni egy részfeladatot, mint gyűjtés, információkeresés, különleges ismeretek felkutatása, keresés az Interneten adatbázisokban, könyvtári katalógusokban, adatbázisokban

A tanulási feladatokhoz tartozó rész célkitűzések

A tanuló a tanulási feladatok elvégzése után képes lesz:

1. Gyógynövények, gyógyhatású készítmények felismerésére
2. Kutatási eredményeinek, információinak, olvasmányainak, fotóinak bemutatására
3. Teák, fotóalbum elkészítésére

A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása

IV.1.1. Tanulási feladat – a biológia egy érdekes részterületének megismerése, a gyógyszerészet és az orvostudomány egyszerűbb (népszerűbb) elemeinek felfedezése, a tanultak alkalmazása a projekt feldolgozása után, és elraktározni az élet számára a későbbi időkre

- A téma ismertetése: Gyógynövény, gyógyszer, hiedelmek, alkalmazás
- A kutatáshoz felhasználható kézikönyvek, szépirodalom, adatbázisok, a program (kirándulások, filmvetítések részletezése)
- A csoportok kialakítása, névválasztás (Felfedezők, Kuruzslók, Alkalmazók – Locusta, a méregkeverő és csapata, Kazay Sámuel, Markusovszky Lajos)

A csapatok egyéni feladatai:

1. Locusta: a mérgező növények tanulmányozása, begyűjtése, babonák felkutatása, fotóalbum, ismeretterjesztő előadás készítése, ha van jó rajzoló, plakát készítése.
„Remek” készítése: nyomozatok ki egy régen történt mérgezéssel kapcsolatos történetet! (Megtörtént vagy elképzelt is lehet.)
2. Kazay Sámuel: gyógynövények tanulmányozása, begyűjtése, fotóalbum (esetleg diasor) készítése, plakát rajzolása, ismeretterjesztő kiselőadás készítése.
„Remek” készítése: A tudatlanság ára (olyan történet, amelyben a beteg inkább a javasasszonyra hallgatott, és az életével fizetett érte).
3. Markusovszky Lajos: Mindent az emberért – mire valók a gyógynövények (allergia ellen, köhögés, torokfájás, nátha, kiütés stb.), fotóalbum vagy diasor (ha lehet PowerPoint) készítése, novellairás.
„Remek” készítése: a népi gyógyászat helye a mai gyógyításban

A csoportok megtekintik a felhasználható segítséget:

1. Kézikönyvek:

- Biológiai lexikon
- Biológiai értelmező szótár
- Új orvosi szótár
- Orvos a családban
- Új egészségügyi ABC
- Biológiai diáklexikon
- Játékos természetismeret
- A magyarság virágai/ Képes magyar virágkalauz
- Mi virít itt? : Virágkalauz
- Növényhatározó
- Gyógynövények gyógyhatásai : Hazai gyógynövényeink ismertetése, gyűjtésüknek módjai és felhasználásuk
- Mérgező növények
- Mérgező növények és állatok – mérgezés, elsősegély terápia (Természetkalauz)
- Magyarországi gyógynövények képes enciklopédiája

2. Internetes keresési lehetőségek:

- Egészségügyi fogalomtár: <http://www.gyogyinfok.hu/ftar/index.html> (forrásadatbázis)
- Harmóniavilág – egészség természetesen: <http://www.harmoniavilag.hu> (kulcsszavas keresés – termékek, betegségek)
- Házi patika: <http://www.hazipatika.com> (egészség, orvoslás, gyógyszerek)
- Orvos- természetgyógyász: <http://www.akupunktura.com>
- Media Index Egyesület: <http://egeszseg.transindex.ro>
- Medline adatbázis. MESH : Medical Subject Headings – orvosi tárgyszórendszer (A Medline állítólag elavult, de érdemes megnézni. Van tárgyszójegyzékes keresés, rekordtípusokra keresés (gyógyszerek, vegyszerek), lehet főcímekre, kiegészítő fogalmakra, módosításokra keresni.)

Jó tanács:

- A csoportoknak egy hét áll a rendelkezésükre. A csoporton belül is osszátok fel a tevékenységeket. A felhasznált anyagról és a megoldások sorrendjéről önállóan kell döntenetek. Ha közben probléma merülne fel, a könyvtárostanár, a biológiatanár adhat segítséget. A könyvtár lehet a kutatás bázisa. Tudjátok: a könyvtár mindent tud!
- Találkozunk pontosan egy hét múlva ugyanebben az időpontban ugyanitt.

IV.1.2. Értékelés, önértékelés (kérdések, feladatok, stb.)

1.A csoportok aktivitása a program beindításakor

2.Miért tetszik? Miért érdekes? Én milyen részkutatást vállalok?.....

3.Oldjuk meg a feladatot a cél érdekében! Jó szórakozás lesz!

IV. 2 Modul: Kirándulás! (Lehetőség szerint: egy közeli patika laboratóriuma, gyártótagotás – gyógyszerkészítés vagy kozmetikai részleg)

Tudnivalók a modul feldolgozásához:

Bevezetés

Ebben a modulban a gyógynövények felhasználásával ismerkedünk. Megpróbálunk az információgyűjtés kapcsán képet alkotni a vadvirágok és egyéb növények gyógyászati alkalmazásáról. A modul bemutatja, hogy a gyógynövény milyen folyamatok közben alakul át emberi használatra alkalmas gyógyhatású készítménnyé.

A modul elvégzése után a tanuló:

- önálló alkalmazás szintjén ismerje a különféle gyógyszerek nem minősülő, de mégis gyógyító készítmények közül a legfontosabbakat.
- legyen képes önállóan elvégezni egy részfeladatot, pl. ajánlani egy-egy kipróbált készítményt, egy jó teát elkészíteni, hasznáról a társaival beszélgetni.

A tanulási feladatokhoz tartozó rész célkitűzések

A tanuló a tanulási feladatok elvégzése után képes lesz:

- a gyógynövénykészítmények, az erről szóló információk felismerésére, megkeresésére
- ezen készítmények bemutatására néhány mondatos fülszöveggel
- tea elkészítésére, egyszerű krémes kezelésre, kiselőadás tartására a témakörből, stb.

IV.2.1 Tanulási feladat

IV.2.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása

Előzetes kutatás után, amely önálló, csoportos munkavégzést igényel.

Olvassák el figyelmesen a megadott szakirodalomból kiválasztott anyagot, ill. keressenek kiegészítéseket az adatbázisokban. Nem árt a legfrissebb folyóiratok ajánlásainak tanulmányozása, jegyzetek készítése. A jegyzeteket egyeztetni kell, folyamatosan összefüggő szöveggé szervezni.

Segítséget kaphatnak és találnak a könyvtárban és az Interneten.

Ha kész az önálló munka, megbeszéljük, hogy ki mire jutott, együtt kiszűrjük a felesleges részeket.

Megszervezzük a gyógyszergyári vagy patikai látogatást (jobb híján természetgyógyászhoz is el lehet látogatni – nem csontkovácsához, hanem a növények alapos ismerőjéhez, aki talán maga is készít a gyógynövényekből valamit, vagy mesélhet a családjában élő hagyományokról.

Egyeztetések után elmegyünk a kirándulás helyszínére. Felhívjuk a figyelmet, hogy nagyon jegyezzék meg a számunkra lényeges dolgokat, és közben jegyzeteljenek.

A szerzett tapasztalatokat a szokásos módon, egyéni, páros vagy csoportos munkában rendszerezik, hogy majd beszámolhassanak az eredményről.

IV.2.1.2. Értékelés, önértékelés

1.A modul teljesítése közben a legjobbat teljesítőket dicséretekkel biztatjuk, a végén is kiemeljük a legjobb eredményeket.....

2.A tanulók mondják el, hogy mit tapasztaltak, milyen fajsúlyú volt a feladat, s ők hogyan teljesítettek saját megítélésük szerint.

3.Kérdés: Mit tanultam, mivel lettem szellemiekben gazdagabb?.....

IV.3. Modul: Irány a természet! *Lehetőség szerinti látogatás egy botanikus kertben, természetvédelmi területen, erdőben, közeli réten. (A második és a harmadik modul igény és lehetőség szerint felcserélhető, sőt talán hasznosabb is lehet először a természetbe ellátogatni.)*

Tudnivalók a modul feldolgozásához:

Bevezetés

Ebben a modulban az megismerkedünk erdők, mezők, rétek növényvilágával. Megfigyeljük, lefotózzuk őket a készülő album számára (tehát hozzatok fényképezőgépet, ha valakinek van, web kamerát). A modul bemutatja az elméleti ismeretek eredetét, a leelőhelyek egy részét. Alkalmunk lesz ismereteinket felhasználni, tovább gyarapítani, stb.

A modul elvégzése után a tanuló:

- önálló alkalmazás szintjén ismerje: mi a különbség elmélet és gyakorlat között, néhány fontosabb növényt ismerjen fel.
- tanulja értékelni a természetet, tudja felhívni a figyelmet a környezet megbecsülésére és védelmére. Legyen képes önállóan elvégezni egy részfeladatot, pl. kiselőadás, gyűjtőmunka, fotózás.

A tanulási feladatokhoz tartozó rész célkitűzések

A tanuló a tanulási feladatok elvégzése után képes lesz:

- a gyógynövények és mérgező növények felismerésére
- saját munkájának elkészítésére és bemutatására
- album, kiselőadás, információgyűjtemény elkészítésére, stb.

IV.3.1. Tanulási feladat –

IV.3.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása

- Sétát szervezünk a szabad természetbe (ami elérhető: erdő, mező, park, tájvédelmi körzet...) Célszerű fényképezőgéppel vagy web kamerával elindulni.
- Nagyvonalakban átbeszéljük, mire figyeljenek a csapatok. Hivatkozunk az előzetesen már feldolgozott kézikönyvekre.

Tehát:

- A *Locusta* elsősorban mérgező növényeket keressen.
- A *Kazay* és a *Markusovszky* a gyógynövényekre fordítson fokozott figyelmet.
- Jó, ha viszünk kis növényhatározót. Hasznos lehet, ha biológus kolléga vagy növényismerettel rendelkező vezető jön velünk.
- A helyszínen meghallgatjuk a vezető előadását, majd kb. 1-1,5 óra áll rendelkezésre, hogy gyűjtsünk növényt (ha védett, csak fotózunk).

- Mielőtt hazaindulunk, röviden megbeszéljük, hogy melyik csoport mit gyűjtött, s nagyvonalakban tisztázzuk, hogyan építik be a mai kirándulás eredményét a záró foglalkozásba.

IV.3.2. Értékelés, önértékelés

A részmegbeszélések alkalmasak arra, hogy a csoport munkáját megdicsérjük, az esetleges tévedéseket kiigazíthassuk.

Jó módszer egy kiegészítendő kérdéssel értékelni.

Mit tanultam ma? Milyen új ismereteket szereztem? Mi volt számomra a legérdekesebb?

.....

Feladat a következő összejövetelre:

Rendszerezétek a mai nap eredményeit! Próbáljátok következtetést levonni és a most tanultakat a csoportfeladatokban alkalmazni! Jó munkát kívánok!

IV. 4. Filmrészlet megtekintése: Lúdas Matyi c. filmből. Döbrögi „gyógykezelése”

Tudnivalók a modul feldolgozásához:

Bevezetés:

Ha nincs meg a film két lehetőség is van:

Felolvassuk a Lúdas Matyi megfelelő részét!

Helyette a Tenkes kapitánya című filmből az a rész, amikor Eke Máté az iszappal becsapja a labancokat.

A modul elvégzése után a tanuló:

- Ismeretet szerez a régebbi idők hiedelmeiről, amelyek tudatlanságból fakadtak.
- Mindhárom csapat megfelelő helyen fel tudja használni a látottakat, figyelme a megfelelő jelenetekre irányul, eldöntheti, hogy csoportja feladatához melyik részlet illeik legjobban, s példaként építheti be beszámolójába.

A tanulási részhez tartozó rész célkitűzések:

A tanuló a tanulási feladatok elvégzése után képes lesz:

- Kritikai gondolkodásra.
- Újabb adalékot kap beszámolójához (minden csapattag a megfelelő megfigyelési eredményt építi be egyéni munkájába).
- A beszámoló szerkesztéséhez újabb ismereteket szerez.

IV.4.1. Tanulási feladat –

IV.4.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása

Elsődlegesen meg kell szervezni a filmbemutató vagy felolvasás lehetőségét. Ha megvan saját videó tárunkban, nincs különösebb gondunk, de ha hiányzik (ami valószínű), akkor külső segítséget kell igénybe venni. Az előkészítésben jó minderről gondoskodni, és a technikai eszközökről is gondoskodni.

Felhívjuk a játékosok figyelmét, hogy mire koncentrálnak, mire figyeljenek, jegyzeteljenek.

Adjunk alkalmat a megtekintés vagy olvasás után kérdések feltevésére. Semmiképpen ne maradjon kétség a gyerekekben!

Önálló tevékenység követi.

IV.4.1.2

Értékelés, önértékelés:

1. Itt elsősorban figyelni és jegyzetelni kell, tehát különösebb megjegyzésekre nincs szükség.

Győződjünk meg arról – erre valók a kérdések – hogy valóban megértették a tanulók, mire kell majd figyelniük.

2. A befejező rész következik. A feladat most a következő:

Állítsátok össze teljesen a beszámolókat! Az egyéni feladatok harmonizáljanak a közös munkával! Úgy szerkesszétek, hogy a közös és egyéni munka bemutatása folyamattá álljon össze.

Jó munkát kívánok!

IV.5 Könyvtári foglalkozás. A beszámolók elhangzása és értékelése

Tudnivalók a modul feldolgozásához

Bevezetés

Ebben a modulban a részfeladatok összegzése következik. Egyfajta játék, amelyet célszerűen egy tozó kitöltése előzhet meg. Az eredmények az előadások sorrendjét megszabhatják vagy az értékelés részei lehetnek.

A modul bemutatja a közös és egyéni valamint csoportmunka eredményét. Megmutatja, hogy lehet megvalósítani az „Egy mindenkiért, mindenki egyért!” elvet.

A modul elvégzése után a tanuló:

- Képes lesz az iskolában vagy versenyen, vizsgán önálló feladatmegoldásra, pályázat írására, kutató munkára.
- Megtanulta, hogy önállóan lehet cselekedni, részese lehet a felfedezés örömeinek.

A tanulási feladathoz tartozó részcélkitűzések

A tanuló a tanulási feladatok elvégzése után képes lesz

- Saját képességeinek felismerésére és alkalmazására.
- Beszámolójának önálló vagy közös bemutatására.
- Az összegyűjtött információk gyakorlati alkalmazására.

IV.5.1. Tanulási feladat –

IV.5.1.1.

Ebben a befejező stádiumban a játék kapja a főszerepet. Ez alkalmas a feszültség oldására, az oldott hangulat biztosítására, a versenyszellem felkeltésére.

A csapatok totószelvényt kaptak, ami igaz-hamis állításokból áll, hogy ne legyen nagyon könnyű a megoldás.

Segítség: néhány fogalomtár az asztalokon, de elsősorban saját csoport-kütfőjükre támaszkodhatnak.

Idő: kb.20 perc

Az idő letelte után a zsűri két tagja értékeli. Eredményhirdetés néhány perc múlva, addig rövid szünet. Eredmények a táblára kerülnek.

A totószelvény kérdései a mellékletben találhatóak a feladatleírás után.

Most következnek a beszámolók. A zsűri pontoz (1-10)

Időben kb. 1 óra

IV. 5.2. Értékelés, önértékelés

Itt kapcsolódik össze ez a modul az utolsó modullal, az összegző értékeléssel!

V. Összegző értékelés

Feladat: Az 5. modulban elvégzett feladatok eredményhirdetése következik.

Részletezés:

Egy hosszú folyamat végére értünk. Feladatunk a *Fűben, fában van az orvosság címet* viselte. Először azt kellett tudomásul venni, hogy akkor érünk el jó eredményt, ha egyéni tehetségünket társaink képességeivel egyeztetjük, így egy művet alkotunk.

A feladat információszerzéssel kezdődött, melyhez hagyományos és digitális eszközöket is felhasználtunk. A következőkben gyakorlati és elméleti feladataink egyaránt voltak, s végül kb. 30 munkaóra alatt megszülettek a beszámolók.

Tevékenységi forma, módszerek: munkánk során igyekeztük minél több tevékenységi formát és módszert alkalmazni.

Így:

- Dolgoztak a tanulók egyénileg, csoportosan, párban.
- Kerestek az Interneten, felhasználták a hagyományos könyvtári dokumentumokat.
- Az egyéni képességeket sem lehetett figyelmen kívül hagyni: az ügyes kezű gyerekek rajzolhatott, plakátot készíthetett, a fotós fényképezhetett, majd munkáiból albumot, montázst készíthetett, novellát írhatott, interjút készíthetett, vagyis ki mit tudott.
- Igénybe vettünk egyéb alkalmazható segítséget is.
- Voltunk patikában, hogy a gyártási folyamatokat megismerjük (előadást hallgathattunk pl. bőrgyógyász szakorvostól), kirándultunk a természetbe, végül a filmművészet és a szépirodalom is helyet kapott programunkban.

Elvárt eredmények:

Mit is vártam ettől a programtól?

A tanulók ismereteinek gyarapodását, jártasságuk fejlődését az internetes keresésben, a könyvtárban való eligazodásban, megláttatni a természettudományok szépségét, ezer színét, felismerni, hogy a tudományok egymással kapcsolatban vannak. Jelen esetben az alkalmazott tudományok (gyógyszerészet, orvostudomány). Nem utolsó sorban rávenni a gyerekeket, hogy fedezzék fel, és soha többé ne felejtsek el, hogy olvasni jó, hogy olvasni kell, hogy az olvasás életünk nélkülözhetetlen része.

Zárszó:

Ez az összeállítás sok éves tapasztalaton átszűrve állt össze. Meglátásom, hogy a fiatal szeret játszani, de gyűlöl mindent, ami kötelező. Úgy kell egy programot összeállítani, hogy kedvük legyen együtt szórakozva ismereteket szerezni, sőt még olvasni is. A versenyszellem remek doppingszer. Fontos, hogy a megcélzott gyerekcsoport, korosztály nem állandó. Kis ötlettel, pl. a források, szakirodalom szintjének megváltoztatásával több korosztály is búvárkodhat a témában. Rengeteg múlik a tanár és a kollégák hozzáállásán, segítőkészségén.

Zárszóként felidézném *Devecseri Gábor* egyik versének néhány sorát:

*„Külön méltóság, közös erő
külön érzés és közös szerelem,
s a különállás, mely úgy külön állás,
hogy benne van az összetartozás.
Mert van miknek és kiknek együvé
Tartozniuk.”*

(Az erdő fáai)

Versenykérdések Igaz-hamis totó

Igaz

Hamis

1. Az illatos ibolya nagyon mérgező növény.
2. A hóvirág gyógyítja az izomműködés zavarait.
3. A levéltelen madárfészek ragadozó madár.
4. A sárkutyatejet a kutyák szagolják ki, kelendő áru a piacon.
5. A közönséges cickafarkot macskák kapják névnapjukon.
6. Az erdei mácsonyát már az ókorban is gyógynövényként használták.
7. A drogosok kedvenc növénye az erdei mályva.
8. Holnap finom pongyola pitypang saláta lesz ebédre. Te elkészítenéd?
9. Igaz-e vagy hamis, hogy az egyik csapat névadója szakácskönyvében olvasható lenne: végy egy marék varjúháját, kevés fehér fagyöngyöt, némi farkaskutyatejet. Törd porrá, adj hozzá néhány kanál vörösbort és halmártást, főzd két napig. Kínáld meg gazdádat, s az hamarosan jobblétre szenderül, senki sem gyanakszik majd rád.
10. Ha jót akarsz kedvesednek, leginkább mikulásvirág főzetét itasd meg vele!
11. Viszketés ellen legjobb a szobai primula nedve. Ajándékozd meg barátaidat is!
12. Hasmenés ellen használj naponta ricinust!
13. A vérehulló fecskéfű a védett madarak fontos gyógyszere, de tinédzserek is fogyasztják.

Nagyon remélem, hogy remekül fogtok szórakozni!

I. Függelék

BIBLIOGRÁFIA a felkészítő tanárnak:

AICHELE, Dietmar – GOLTE-BECHTLE, M.: *Mi virít itt? : Virágkalauz.*
Bp. : Gondolat, 1991. ISBN 963-282-419-9

ALTMANN, Horst: *Mérgező növények és állatok : méreghatás, elsősegély, terápia.*
Bp. : Magyar Könyvklub, 2004. ISBN 963-549-064 x (Természetkalauz, ISSN 1219-3178)

BEREND Mihály – BERENDNÉ NÉMETH Éva: *Biológiai diákklexikon.*
Bp. : Akadémiai K. : Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996. ISBN 963-18-7620-9

BRENCsÁN János: *Új orvosi szótár.*
Bp. : Akadémiai Kiadó, 1990.

Duna-Dráva Nemzeti park.
Bp. : Mezőgazdasági Kvk., 2002.

Egészségügyi ABC.
Bp. : Medicina, 1985. ISBN 963-241-355-5

FOREY, Pamela – FITZSIMONS, Cecilia: *Vadvirágok : a leggyakoribb európai vadvirágok.*
Bp. : Panem, 1993. ISBN 963-7628-34-7 (Kis természethatározó, ISSN 1216-8947)

GEIGER, Fritz: *Gyógyteák.*
Bp. : Hunga-Print, 1992. ISBN 3-85068-196-3

GERENCsÉR Ferenc (szerk.): *Biológiai értelmező szótár.*
Bp. : Intermédia, 2000

Gyógyító ételek – ártalmatlan ételek : Táplálkozási kalauz A-Z.
Bp. : Alinea K. : Reader Digest, 1996.

HARASZTI Ede: *Zsebkönyv a növények életéről.*
Bp. : Natura, 1977. ISBN 963-233-032-3

HELVIN, Marie: *Mérgek nélkül.*
Bp. : Magyar Könyvklub, 1998. ISBN 963-548-643-X. (Erős test és derűs lélek, ISSN 1417-6203)

ISÉPY István: *Gyógynövények.*
Bp. : Móra, 1989. ISBN 963-11-6369 (Búvár zsebkönyvek, ISSN 0324-3168)

JÁRAINÉ KOMLÓDI Magda: *Pollenháború : Képeskönyv a világhódító virágporról.*
Bp. : Móra, 1988. ISBN 963-11-5578-1

KINCSES AJTAY Mária: *Mérgező növények.*

Bp. : Kossuth, 1993. ISBN 963-09-3665-8 (Nefelejcs könyvek)

KNOLLER, Rasso: *Egészséges élet nyomelemek segítségével.*

Bp. : M-érték, 2004. ISBN 963-9519-76-6

KROPOG Erzsébet – MÁNDICS Dezső – MOLNÁR Katalin: *Fák és cserjék : növényismeret mindenkinek.*

Bp. : Műszaki Kiadó, 2000. ISBN 963-16-2703-9

KURDICS Mihály: *A kábítószer itt van testközelben : ahogyan egy rendőrtiszt látja : kézikönyv felnőtteknek és fiataloknak.*

Bp. : Zsiráf K., 1999. (A rendőrtiszt szemével)

LÁSZLÓ-BENCSIK Ábel: *Magyarországi gyógynövények képes enciklopédiája.*

Bp. : Helikon, 1992. ISBN 963-2082-57-5

MACFARLANE, Aidan: *Őrülden egészséges vagyok.*

Bp. : Móra, 1990. ISBN 963-11-6675-9

MEGAY László – GAÁL Domokos: *Varázsfüvek*

Bp. : Móra, 1984. ISBN 963-113-639-6 (Bölcs Bagoly)

MIKUSNÉ NÁDAI Magda: *Barátunk, az erdő : Környezetnevelési műhelytitkok.*

Bp. : Mezőgazdasági Kvk., 1983.

PAPP János: *Játékos természetismeret.*

Bp. : Mezőgazdasági Kvk., 1990. ISBN 963-234-070-1

PECHATSCHEK, Johannes: *A kamilla.*

Bp. : Hungaprint, 1993. ISBN 963-7458-57-3

PODHAJSKÁ, Zdenka: *Európa vadvirágai.*

Pozsony-Bratislava : Madách, 1991. ISBN 80-7089-146-7

RAPAICS, Rajmund: *A magyarság virágai : Képes virágkalauz*

Bp. : Anno, 2003. ISBN 963-3752-71 X

RICHTER Ilona: *Úton-útfélen.*

Bp. : Gondolat, 1981. ISBN 963-2809-97-1

SIMON Tibor – CSAPODY Vera: *Kis növényhatározó rendszertani és ökológiai tájékoztatóval.*

Bp. : Tankvk., 1986. ISBN 963-17-9256-0

SULYOK Katalin: *Lajos atya tanácsai : Egy tevékeny élet a gyógyítás szolgálatában.*

Bp. : Hunga-Print, 1995. ISBN 963-695-043-1

SURÁNYI Dezső: *Kerti növények regénye.*

Bp. : Mezőgazdasági Kvk.,1985. ISBN 963-232-061-1

SZENDEY Ádám, Dr.: *Orvos a családban.*

Bp. : Medicina, 1971.

SZMIRNOV, Alekszej: *Varázslatos növények, különös történetek.*

Bp. : Natura, 1988. ISBN 963-233-130-3

SZŐDY Róbert (szerk.): *Mini lexikon diákoknak : Biológia.*

Bp. : Diáktéka, 1998. ISBN 963-85873-8-5 (Diák kiskönyvtár, 11, ISSN 1418-6780)

TOMAN, Jan : *Növényhatározó.*

Nyíregyháza : Black&White, 2001. ISBN 963-9330-65-5

JELLINEK Harry (főszerk.): *Új egészségügyi ABC*

Bp. : Medicina, 1990. ISBN 963-2415-92-6

HERMANN, Heike – ZEUGNER, Andreas: *Vadvirágok.*

Bp. : Tessloff és Babilon, 2005. ISBN 963-9446-62-9 (Mi micsoda, 89, ISSN 0866-109)

VARRÓ Aladár Béla: *Gyógynövények gyógyhatásai: hazai gyógynövények ismertetése, gyűjtésüknek módja és felhasználásuk.*

Nyíregyháza : Black&White, 2005

BIBLIOGRÁFIA a tanulóknak:

BEREND Mihály – BERENDNÉ NÉMETH Éva: *Biológiai diáklexikon.*

Bp. : Akadémiai K. : Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996. ISBN 963-18-7620-9

BRENCSÁN János: *Új orvosi szótár.*

Bp. : Akadémiai Kiadó,1990.

FOREY, Pamela – FITZSIMONS, Cecilia: *Vadvirágok : a leggyakoribb európai vadvirágok.*

Bp. : Panem, 1993. ISBN 963-7628-34-7 (Kis természethatározó, ISSN 1216-8947)

GERENCSÉR Ferenc (szerk.): *Biológiai értelmező szótár.*

Bp. : Intermédia, 2000

ISÉPY István: *Gyógynövények.*

Bp. : Móra,1989. ISBN 963-11-6369 (Búvár zsebkönyvek, ISSN 0324-3168)

LÁSZLÓ-BENCSEK Ábel: *Magyarországi gyógynövények képes enciklopédiája.*

Bp. : Helikon, 1992. ISBN 963-2082-57-5

RAPAICS, Rajmund: *A magyarság virágai : Képes virágkalauz*

Bp. : Anno, 2003. ISBN 963-3752-71 X

SZŐDY Róbert (szerk.): *Mini lexikon diákoknak : Biológia.*

Bp. : Diáktéka, 1998. ISBN 963-85873-8-5 (Diák kiskönyvtár, 11, ISSN 1418-6780)

SZENDEY Ádám, Dr.: *Orvos a családban.*

Bp. : Medicina, 1971.

MACFARLANE, Aidan: *Őrülden egészséges vagyok.*

Bp. : Móra, 1990. ISBN 963-11-6675-9

PODHAJSKÁ, Zdenka: *Európa vadvirágai.*

Pozsony-Bratislava : Madách, 1991. ISBN 80-7089-146-7

SIMON Tibor – CSAPODY Vera: *Kis növényhatározó rendszertani és ökológiai tájékoztatóval.*

Bp. : Tankvk., 1986. ISBN 963-17-9256-0

HERMANN, Heike – ZEUGNER, Andreas: *Vadvirágok.*

Bp. : Tessloff és Babilon, 2005. ISBN 963-9446-62-9 (Mi micsoda, 89, ISSN 0866-109)

VARRÓ Aladár Béla: *Gyógynövények gyógyhatásai: hazai gyógynövények ismertetése, gyűjtésüknek módja és felhasználásuk.*

Nyíregyháza : Black&White, 2005

Felhasznált adatbázisok

Akupunktúra Online. [online]. [idézve 2012-03-12], Elérhető:

<<http://www.akupunktura.com>>

Drogeria Flora. [online]. [idézve 2012-03-12], Elérhető: <<http://www.drogorigo.hu>>

(amit a gyógynövényekről tudni kell)

Egészségügyi adatbázis. Media Index Egyesület. [online]. [idézve 2012-03-12], Elérhető:

<<http://egeszseg.transindex.ro>>

Egészségügyi fogalomtár. [online]. [idézve 2012-03-12], Elérhető:

<<http://www.gyogyinfok.hu/ftar/index.html>> (forrásadatbázis)

Harmóniavilág – egészség természetesen. [online]. [idézve 2012-03-12], Elérhető:

<<http://www.harmoniavilag.hu>> (kulcsszavas keresés – biotermékek, betegségek)

Házipatika. [online]. [idézve 2012-03-12], Elérhető: <<http://www.hazipatika.com>>

(egészség, orvoslás, gyógyszerek)

Magyar Orvosi Bibliográfia. [online]. [idézve 2012-03-12], Elérhető:

<http://www.eski.hu/new3/konyvtar/mob_alap.php> (keresés, böngésző, tárgyszó, kulcsszó + folyóirat)

Medline adatbázis. MESH : Medical Subject Headings – orvosi tárgyszórendszer

II. Függelék

Egy kis szépirodalom – hogy szórakozzunk duplán

- Gárdonyi Géza: Egri csillagok a sebkezelés módja
- Gárdonyi Géza: A barboncás – időjósítás, szemmel verés
- Rowling, J. K.: Harry Potter – a mandragóra felhasználása és egyéb furcsa gyógyhatások
- Twain, Mark: Tom Sawyer kalandjai – a rontás receptje

Fontos kellékek:

- könyvtári dokumentumok
- iskolarádió
- iskolatársaság
- hirdetések, plakátok
- Internet
- Technikailag: nyomtató, papír, írószerszám, ragasztó, fényképezőgép, web kamera, filmek, hozzá lejátszó, projektor, szükség esetén közlekedési eszköz.

Koncentráció

Példák a népmesékből

Néprajz: babonák, hiedelmek

Történelem (boszorkányperek)

Irodalom: fentebb jelzett irodalmi utalások